

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 8 czerwca 2010 roku

ZEW/500/26/2010/AM

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowne Pani Minister,

24 maja 2010 roku przedstawiłem Pani Minister swoje uwagi i wnioski do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności, wnoszonej przez rodziców za pobyt dzieci w tych placówkach. Zwróciłem wówczas uwagę na zapis, mogący mieć bardzo negatywne skutki dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim. Proponowane uregulowanie: „Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są prowadzone w szczególności dla dzieci i młodzieży: niesłyszących i słabosłyszących, niewidomych i słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem, w tym zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym” pomija bowiem dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim. I choć nie zawiera zakazu przyjmowania tych dzieci, to jednak stwarza możliwość przekierowania ich do szkół rejonowych, często z bardzo licznymi oddziałami, różnymi potrzebami uczniów i bazą, niedostosowaną do pracy z dzieckiem z upośledzeniem. Ponadto nauczyciele, którzy podejmują pracę w szkole, nie zawsze są gotowi do pracy z takim dzieckiem. Wskazywałem także na wynikające z tego zapisu skutki finansowe, związane z kosztami, ponoszonymi przez rodziców z tytułu pobytu dziecka w internacie i w bursie.

Jak istotny jest to problem dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz ich rodziców pokazuje fakt, że w ciągu ostatnich trzech tygodni wpłynęło do

mnie kilkadziesiąt listów w tej sprawie. Pisali rodzice, nauczyciele, organizacje pozarządowe, rady pedagogiczne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Przedstawiona obecnie, na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, nowa propozycja brzmienia tego zapisu rozporządzenia nie tylko nie poprawia sytuacji dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim, ale wręcz bardziej ją komplikuje. Dzieci te będą mogły bowiem być przyjęte do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych „w przypadku, gdy w miejscu ich zamieszkania brak jest oferty edukacyjnej zapewniającej im specjalną organizację nauki i metod pracy, dostosowaną do ich indywidualnych możliwości i potrzeb psychofizycznych”. Dla dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim oznacza to, że będą one kierowane nawet nie do klas integracyjnych, a ogólnodostępnych, które – jak już wspomniałem – nie zawsze są w stanie zapewnić im odpowiednią edukację.

W związku z powyższym, na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6 z 2000 roku, poz. 69 z późn. zmianami) zwracam się z prośbą o nadanie pkt 6 (§ 23 ust. 1) tego rozporządzenia następującej treści: z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

Do wiadomości:

Pan Andrzej Smirnow
Przewodniczący Komisji Edukacji,
Nauki i Młodzieży
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

DZSE-2-TS-0401-29/2010

Warszawa 2010.06. 46

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Panie Ministrze

odpowiadając na pismo Pana Rzecznika z dnia 24 maja 2010 r., nr ZEW/071/6/2010/AM oraz ~~ZEW/009/26/2010/AM~~ dotyczące uwag do projektu rozporządzenia w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach, uprzejmie informuję.

W trakcie trwających konsultacji społecznych dotyczących zakresu zmian w organizacji kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, poradnictwa i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Rzecznik Praw Dziecka, partnerzy społeczni, Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a także dyrektorzy i nauczyciele specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych zgłaszali uwagi do proponowanego zapisu § 23 projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach, wnosząc o dopisanie wychowanków z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim do wskazanego w tym przepisie katalogu uczniów, dla których mogą być prowadzone specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. Uzasadnieniem tych wniosków są obawy środowiska oświatowego, że niewłaściwa interpretacja tego zapisu przez samorzady może skutkować wstrzymaniem naboru do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z lekkim upośledzeniem umysłowym i w konsekwencji – likwidacją tych placówek.

Ministerstwo Edukacji Narodowej wyjaśnia, że projektując zmiany w § 23 wspomnianego rozporządzenia, poprzez zastosowanie w tej regulacji określenia wskazującego dla jakich grup dzieci, które nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania „w szczególności” prowadzone są specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, nie ograniczało możliwości korzystania przez uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim z edukacji w tych placówkach. Zapis „w szczególności” oznacza bowiem, że szczególnie rekomendowane formy kształcenia w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych dotyczą - w przypadku dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym - tych, których stopień upośledzenia umysłowego zdiagnozowano jako umiarkowany i znaczny. W przypadku uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim nie jest to forma kształcenia szczególnie rekomendowana z uwagi na to, że możliwych form edukacji dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim jest wiele. Uczniowie ci mogą realizować obowiązek szkolny lub obowiązek nauki w szkołach specjalnych, w szkołach z oddziałami specjalnymi, w szkołach integracyjnych, w szkołach z oddziałami integracyjnym, a także w szkołach ogólnodostępnych.

Należy również wyraźnie podkreślić, że decyzję w sprawie wyboru szkoły zawsze podejmują rodzice (opiekunowie prawni) ucznia. Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, rodzice mogą wybrać dla niego szkołę ogólnodostępną, integracyjną lub specjalną. Jeżeli natomiast okaże się, że z powodu swej niepełnosprawności nie może ono uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania, rodzice mogą podjąć decyzję o kształceniu go w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym.

Proponowany zapis § 23 sygnalizował taki właśnie, istniejący obecnie stan faktyczny w zakresie oferty edukacyjnej dla tej grupy dzieci, co jedynie wskazywało prawidłowy punkt ciężkości w zakresie adresatów oddziaływań specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych. Są nimi – jeśli chodzi o niepełnosprawność intelektualną - w szczególności dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, realizujący odrębną podstawę programową kształcenia ogólnego, dostosowaną do ich możliwości psychofizycznych, w oparciu o indywidualny program edukacyjny.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowiska oświatowego - mając na względzie przede wszystkim dobro dzieci, Ministerstwo Edukacji Narodowej analizuje zgłaszane w tym zakresie uwagi i doprecyzuje zapis § 23 ww. projektu rozporządzenia, uwzględniając wnioski dotyczące kształcenia w sosw dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, by nie budziło to trudności interpretacyjnych. Ostateczny kształt projektu rozporządzenia zostanie określony po zakończeniu procedur, obowiązujących w trybie legislacyjnym.

Z poważaniem

WIZ MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU

Zbigniew Witoldowski